

ПРЕДИСЛОВИЕ

Името на Триадицкия епископ Фотий (Сироманов) е познато на съвременния православен българин. А и предложените в този сборник четива не са новост за читателите – ново е само тяхното представяне или, по-скоро, тяхното завръщане при читателя на православна литература.

Защо точно сега излиза сборникът? Отговорът е прост и естествен – защото православното слово принадлежи в еднаква степен както на автора си, тъй и на неговите слушатели и читатели. Събрани от браздите на разпилени из годините издания, тези класове трябваше да се струпат в един общ харман, за да могат протегнатите към истината ръце да получат закуп словесно жито; защото и днес не отпадат най-болезнените въпроси на вярващия, задавани на православния епископ: откъде се появиха «старостилците» и «новостилците»? Как бе разцепено Православието на враждуващи фракции? Как бе въведен новият календар и чия е отговорността за това пред Църквата и историята? Какво е същинското съдържание на понятията «каноничност», «канонична църква»?

Кои са белезите на истинската духовност, на неподмененото православно църковно съзнание, на живото православно предание?

И понеже тези въпроси се задават *с болка*, от техните отговори също блика *болка*. Болката от самотата на Христовата истина в този свят на все по-нагла, все по-всеобхватна и все по-многолика лъжа. Болката на правослаvnата съвест по поругаваната православна истина – тая болка всъщност е главното чувство, пронизващо сборника от първата до последната страница.

Същността на отстъплението трудно се поддава на словесен изказ. Може би до тази същност дълбоко се е докоснал в едно от посланията си св. патриарх Тихон Изповедник, говорейки за обновленците: *«У тях никога не може да съществува църковен подвиг [...] и най-главното, няма нравствен пътепоказател, т.е. внимание към гласа на съвестта.»* Настоящият сборник е един опит да се посочи такъв нравствен пътепоказател. Цел на събраните тук четива е и да пробудят, да съживят правослаvnата съвест у четящия с открито сърце, да му посочат източниците на днешната криза в Православието, да го приближат към изворите на неповреденото светоотеческо Православие, от чиито води авторът черпи словото си. Защото ако съвестта човешка не е покорна на Истината (= на Правослаvnата Църква, на Христа), тя вече не е и съвест.

От публикуването на първите поместени тук четива изминаха десет години, а ето, че църковно-политическото мислене днес напълно ги е пренебрегнало като доводи на една църковна съвест, на една историческа правда. На поставените в тях изцяло принципни въпроси противниците на истинното Православие така и не отговориха по същество, очаквайки кога най-сетне ще бъде забравена неудобната за тях историческа правда за едно от най-позорните деяния в историята на Христовата Църква – календарното нововъведение, довело до небивал разкол в Православието. Това бе още една причина за появата на сборника. Така например, една от упорито премълчаваните истини за т. нар. «новостилие» е фактът, че календарната реформа навсякъде бе прокарана чрез лъжа, чрез някакво нечестно, прикрито, чуждо на съборността на Вселенската Христова Православна Църква действие, не едновременно, със съгласието на цялата Църква и следователно не канонично, а тук и там, тогава и сега, чрез опортюнизъм и в съглашателство с враждебни на Православието политически сили, а не според вековечните начала на Съборната Църква. За това ясно говори първата статия, разглеждаща подробно механизмите на въвеждането на новия календарен стил за богослужебна употреба в Православната Църква през 1923–1924 г.

Възниква precedent в технологията на отстъплението: а) прави се компромис с истината в името

на нещо земно; б) компромисът се разглежда като историческа необходимост (за да се потисне гласът Божий – гласът на църковния народ и на собствената съвест); в) с цел да се оправдае лъжата, се прибягва към нова лъжа; г) постепенно лъжата се възприема като «канонична», като средство за «спасяване» на Църквата в тоя лукав свят и се възвежда в «съборно» средство, в екзистенциално-насъщен елемент на земната църковна организация, в идейно направление за постигане на земни цели; д) позицията на отхвърлената, страдаща истина се дискредитира като фанатизъм и невежество (срв. Иоан. 7:49). И резултатът от всичко това е изумителен: календарната реформа, наложена на Църквата отвън, от лица враждебни на Православието и чужди на неговия дух, се въздига до ранга на «канонично» решение и дори на критерий, според който се определя нечия принадлежност към Вселенската Христова Църква. Действува принципът на римския папоцентризм, само че множествено, с православна вънкашност.

На чисто земната високопарна логика на облечените със светска власт рушители на Православието «отвътре» епископ Фотий противопоставя православната, надполитическата, църковната, евангелската логика. В текстовете говори не толкова самият автор, колкото историческите факти и богословските доводи срещу многоликата модерна лъжа. Чрез тях се отказва *на кесаря да се*

даде *Божие*. И отново: словата на църковния пастир са убедителни и поради *болката*, с която са изречени. Не на съд изважда той отстъплението и неговите «православни» деятели, а на изобличение и оплакване. Защото лъжата няма право да се нарича законна и правилна и да се кичи с одеждите на истината. И защото за лъжата не бива да се мълчи.

Автентичната православна духовност, произтичаща от непрекъснатата връзка с живото православно Свещено Предание, е не по-малко значима тема в публикуваните в първия том на поредицата творби. Истински богоугодният духовен живот е неразривно свързан с *послушанието към Светата Църква и към всички нейни спасителни и богоустановени заповеди и правила*. А духовният упадък и изгубването на автентичния духовен живот, коренящи се в отстъплението от тези заповеди и правила, са довели до неразбиране на ключови понятия («духовност», «каноничност», «послушание»...) не само у днешните вярващи, но и у мнозина съвременни свещенослужители, богослови и дори епископи. Автентичната православна духовност днес се подменя с душевна «правилност», боравеща с напълно светска логика и начин на мислене. В краткия, но с дълбоко съдържание текст за еклезиологическия аспект на отстъплението, епископ Фотий предлага някои насоки за разбирането на православното отношение към

чисто формалните белези на православността или «външната правилност». Каноническото предание на Църквата, подобно на нейното догматическо учение, не може да бъде разчленено, не може едни канони да бъдат противопоставяни на други, също както отделни догмати не могат да бъдат откъсвани от догматическата пълнота на православното вероучение, за да бъдат противопоставени на други. А това именно откъсване на каноните от пълнотата на Православието – духовно-нравствена и догматическа – е довело до същинска криза в православното църковно съзнание, до неправилно разбиране на понятието «каноничност», при което самото възприемане на Православието е станало чисто външно, повърхностно и недуховно.

В три от включените в този том творби авторът анализира някои основни заблуждения на римокатолическото богословие. Другаде звучи гласът на общественика («Войната, Православието и ние»), една от богословските студии едновременно с научните сведения ни дава и ценни за вътрешния духовен живот знания («Учението на преп. Йоан Касиан...»). В третия дял, «Очерци», са включени кратки, но духовно дълбоки четива, отнасящи се предимно до българското Православие и нашата отговорност пред него.

Като всеобщо достойние, като словесен дълг към всички православни българи, като глас на една

православна пастирска съвест, който се пронася над пустинята на нашето тъй греховно и мъчително време, предлагаме на православния читател първия том от сборника с избрани съчинения на председателя на Българската Старостилна Православна Църква, Негово Преосвещенство Триадицкия епископ Фотий. Гласът на църковната съвест е неподвластен на «повелите на времето». И в този глас е надеждата за нас, замръкналите сред рифове и плитчини, които дирим с взор маяка на Христовото пристанище и със сърце – топлината на Христовата любов, избликваща от сърцето на добрия пастир.

Който, прочее, има уши да чуе, нека чуе...

От издателите